

14 februari 2013

Geachte Minister,

Hierbij ontvangt u het advies van het Topteam Energie over de verdeling van de middelen die u voor 2013 beschikbaar hebt gesteld voor de Topsector Energie. Dit advies is gebaseerd op programmavoorstellen van de TKI's¹. Na advies van het Regieteam heeft het Topteam een voorlopige verdeling voorgesteld en na wederhoor van de TKI's heeft het Topteam het definitieve advies opgesteld. In tabel 1 vindt u per TKI en per financieringsbron hoe het Topteam de verdeling adviseert.

Sinds de start van de Topsectorenaanpak is er in het energiedomein in korte tijd zeer veel in gang gezet. De organisatiegraad van de sector neemt toe, energie-innovatie staat veel prominenter op de maatschappelijke agenda en er zijn in de TKI's ruim 100 innovatieprojecten opgestart. Bijvoorbeeld voor betere en goedkopere fundaties voor windmolens op zee, een applicatiecentrum voor zonnepanelen en demonstratieprojecten voor smart grids, bioraffinage en groen gas. En vanuit NWO zijn zeven projecten gestart in het kader van maatschappelijk verantwoord innoveren (MVI) waarmee innovatietrajecten van de TKI's beter op de wensen van de maatschappij gericht worden.

De verandering in beleid van een aanpak van innovatiesubsidies naar een integrale aanpak voor de Topsector Energie kost tijd. Het Topteam zet een integrale aanpak op voor de Topsector Energie waarbij alle onderwerpen die relevant zijn voor innovatie een plaats krijgen. Er worden flinke stappen gezet om de Human Capital Agenda en de Internationaliseringsagenda voor de hele sector aan te pakken. Er is binnen de TKI's steeds meer aandacht voor het benutten van andere factoren die innovatie kunnen versnellen, zoals aansluiting bij de Green Deals. Dit kan volgens het Topteam nog sterker benut worden. Het Topteam is zich er van bewust dat het beschikbare budget voor energie-innovatie stevig terugloopt in 2013 ten opzichte van voorgaande jaren. Het Topteam betreurt dit uiteraard, maar begrijpt dat dit een onvermijdelijk gevolg is van de noodzakelijke bezuinigingen op de Rijksfinanciën. De financiële middelen die benodigd zijn voor energie-innovatie is ook onderwerp bij het Energieakkoord voor duurzame groei van de SER. Het Topteam zal daar middels haar boegbeeld, de heer Michiel Boersma, zeker ook haar bijdrage leveren en vraagt ook bij u aandacht hiervoor.

In het komend jaar is het Topteam voornemens om zich te richten op het nog verder verscherpen van de focus van de TKI's. De Topsector Energie moet zich richten op die gebieden waar Nederland echt een verschil kan maken. Zowel bij versterken van de concurrentiekracht als de verduurzaming. Dit vraagt ook een adequate monitoring. Het Topteam zal deze verder vormgeven komend jaar, op een efficiënte en niet-bureaucratische manier.

Een ander belangrijk punt dit jaar is openheid en transparantie binnen de TKI's van de Topsector Energie. Met de vervolmaking van de governance van Topsector Energie is er een

¹ TKI = Topconsortia voor Kennis en Innovatie. Het innovatiecontract van de Topsector Energie wordt uitgevoerd door 7 TKI's. Deze staan in de eerste kolom van de tabel op de volgende bladzijde

goede structuur neergezet. Deze moet dit jaar volledig functioneel worden. Openheid en transparantie zijn daarbij de sleutelwoorden, 'closed shops' moeten worden voorkomen.

Het Topteam is gevraagd om u te adviseren over de verdeling van de middelen voor de Topsector Energie. Voor 2013 gaat het om €30 miljoen energie-innovatiemiddelen, €50 miljoen SDE+-innovatiemiddelen en voor 17 respectievelijk 6,85 miljoen capaciteitsinzet van ECN en TNO. Het Topteam adviseert het beschikbare budget en de beschikbare capaciteit binnen TNO en ECN voor 2013 beschikbaar te stellen aan de TKI's zoals weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 1. Overzicht gevraagde en geadviseerde budgetverdeling 2013

TKI's	Energie-innovatiemiddelen (mln €)			SDE+-innovatiemiddelen (mln €)			ECN (mln €)	TNO (mln €)
	Gevraagd door TKI's	Toekennen	Toekennen onder voorwaarde aangescherpte programmering	Gevraagd door TKI's	Toekennen	Toekennen onder voorwaarde aangescherpte programmering	Beschikbaar	Beschikbaar
EnerGO	10.0	-	1.7	-	-	-	-	1.25
ISPT	18.3	-	1.7	-	-	-	4.1	-
Gas	10.5	3.2	-	15.5	0.4	*)	1.3	3.7
Switch2SG	12.0	5.7	-	-	-	-	-	1.65
wind op zee	11.9	5.8	-	10.0	5.6	-	2.9	-
Solar Energy	18.8	5.0	-	23.8	14.1	-	5.6	0.25
BBE	23.5	1.05	4.4	59.5	-	*)	3.1	-
Totaal	105	20.75	7.8	108.8	20.1	29.9	17	6.85

*) De TKI's Gas en BBE worden gevraagd hun plannen voor de SDE+-middelen verder te concretiseren waarna het Topteam de verdeling van de 29,9 mln bepaald. Deze onderwerpen (groen gas en bio-energie) liggen in elkaars verlengde.

De TKI's hebben allen hun programmering geordend in een aantal programmalijnen. Het Topteam heeft een aantal TKI's gevraagd om sommige programmalijnen verder aan te scherpen en/of te concretiseren. Wij stellen dan ook voor de budgetten voor deze programmalijnen beschikbaar te stellen onder het voorbehoud dat het Topteam de aangescherpte programmering goedkeurt.

Het Topteam ziet dat het voor succesvolle innovaties in de energiesector essentieel is dat maatschappelijke factoren die grootschalige inzet van nieuwe en alternatieve energiebronnen en technologieën in de weg staan, worden meegenomen in het innovatieproces. Daarom adviseert het Topteam om uit de energie-innovatiemiddelen € 1 miljoen te reserveren voor het initiatief 'Samenwerking Topsector Energie en Maatschappij' (STEM) dat in 2012 door kennispartijen, maatschappelijke partijen, TKI's en industrie werd opgezet. Dit wel onder voorwaarde van een goedkeuring van de inhoudelijke programmering door het Topteam.

Hoogachtend, namens het Topteam Energie,

Pier Nabuurs
Waarnemend voorzitter Topteam Energie

Bijlage. Hoofdpunten programmering en budgetadvies per TKI

TKI EnerGO

Er is in 2012 veel tijd en energie gestoken in de organisatie van het TKI en de sector. Het TKI richt zich daarbij sterk op het MKB. De crisis in de bouw en de relatieve onbekendheid van de sector met langere termijn innovatie vormen grote uitdagingen. Het Topteam vraagt het TKI-EnerGO om een aanscherping van de focus en de programmering. Het Topteam verwacht dat er in de nieuwe focus een sterke nadruk op het thema 'Installatie' zal liggen. De TKI's Switch2Smartgrids, Solar Energy en EnerGO worden verzocht met een gezamenlijk voorstel te komen voor de agendering van de overlappende gebieden en raakvlakken. Naast de innovatielijnen 'Gebied' en 'Gebouw' behoren hiertoe ook de Solar innovatielijn 'Systemen en applicaties' en relevante delen van Smart Grids.

Het Topteam adviseert de volgende verdeling: 1.1 mln € voor de programmalijn 'Installatie', 0,35 mln € voor 'Gebouw' en 0,25 mln € voor 'Gebied'. Dit op voorwaarde dat het Topteam de aangescherpte programmering van voldoende kwaliteit vindt. Voor het budget van 2012 waarvoor in 2012 geen voorstellen zijn ingediend (3,5 mln €), adviseert het Topteam deze in 2013 beschikbaar te stellen, mits dit budget ook op de Rijksbegroting doorgeschoven kan worden.

TKI ISPT

De programmering is nog niet uitgewerkt in projecten en programma's. Het Topteam vraagt het TKI de programmering eerst te concretiseren en inzichtelijk te maken in hoeverre de programma's bijdragen aan de energiedoelen. Het Topteam adviseert om in 2013 €1,7 miljoen te reserveren. Voor het honoreren van dit bedrag is het noodzakelijk dat er een concretisering van het programma voor 2013 plaatsvindt en dat helder wordt gemaakt hoe de programmalijnen bijdragen aan de doelen van de Topsector Energie.

TKI Gas

Binnen het TKI Gas is de maatschappelijke inbedding sterk ontwikkeld in verhouding tot andere TKI's. Het Topteam wenst de ingeslagen weg voort te zetten met een budget van 0,3 mln € en aan het STEM-initiatief te koppelen. 'Power to Gas, Gas to Energy' en 'Systeemfunctie van Gas', worden gezien als de enabler voor meerdere onderdelen van de hele energiesector en zijn daarmee zeer belangrijk. Voorstel is om deze 2 lijnen samen te voegen en hier totaal € 1,6 miljoen voor beschikbaar te stellen. Upstream gaswinning wordt als een belangrijk onderdeel van het TKI gezien. Echter, binnen het beperkt beschikbare budget ziet het Topteam, naast de inzet van TNO, maar een beperkte inzet van € 0,2 miljoen, gericht op MKB-betrokkenheid. Small Scale LNG krijgt € 1,5 miljoen toegewezen.

Het recent gestarte Shell/NWO-programma 'Computational Science for energy research' is ondergebracht bij het TKI Gas.

TKI Switch2SmartGrids

Het Topteam complimenteert het TKI met de organisatie in 2012. Switch2SmartGrids had vanwege een versnipperd veld en een relatief jong onderwerp te maken met een grote uitdaging. Het TKI geeft aan in 2013 roadmaps te gaan ontwikkelen voor het innovatiecontract van Smart Grids als geheel en voor de vier programmalijnen. Het Topteam hecht veel waarde aan dit proces om vanuit lange termijn roadmaps tot goede programmalijnen met bijbehorende plannen te komen. Alle vier de programmalijnen kunnen voortgezet worden met een budget van in totaal 5,7 mln €, waarbij de programmalijn 'Producten en Diensten' de zwaarste moet zijn.

TKI Wind op Zee

De programmalijnen van het TKI zijn goed afgestemd op de doelstelling om de kosten voor offshore windenergie significant en versneld te reduceren. De offshore wind R&D-agenda's voor 2013 van deelnemende partijen zijn via de programmering van het TKI goed op elkaar afgestemd. Voor de programmalijn 'demonstratiepark' wordt een budget van 0,1 mln € geadviseerd onder de voorwaarde dat de noodzaak van de bouw van een demonstratiepark in Nederland helder wordt onderbouwd. Voor de programmalijnen 'strategische werkstromen' en 'R&D-innovatiethema's' wordt een budget van respectievelijk 0,55 en 10,75 mln € geadviseerd.

TKI Solar Energy

Het Topteam adviseert zowel de innovatielijn Silicium PV-technologieën (met 10,85 mln €) als de lijn Dunne-film PV-technologieën (met 1,25 mln €) voort te zetten en om synergieën tussen beide lijnen zoveel mogelijk te benutten. Deze lijnen worden gezien als de sterkste binnen het Solarterrein, met name vanwege de exportkansen. Voor de lijn Systemen & Toepassingen dient samen met het TKI EnerGO een voorstel gemaakt te worden voor een voorgesteld budget van 7 mln €.

TKI BBE

Het Topteam adviseert om de nadruk te leggen op de programmalijnen Hoge percentages bij- en meestook, Bioraffinage, Conversie en Hoogwaardige energiedragers. Op deze onderdelen is de komende jaren een echte versnelling in de markttoepassing en kostenreductie nodig gezien de in het Regeerakkoord beschreven doelstelling van 16% duurzame energie in 2020.

Ook zijn er bij deze programmalijnen goede kansen om de opschaling van technologieën en markten te versnellen. Opschaling dient de nadruk te krijgen. Voor de toekenning van budget voor de programmalijn 'Conversie' (4,4 mln €) is het wel noodzakelijk dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de bijdrage aan de energiedoelen is. Het Topteam adviseert om 1,05 mln € budget beschikbaar te stellen voor de programmalijnen Hoge percentages bij- en meestook, Bioraffinage, Hoogwaardige energiedragers en de gevraagde Macro economische studie. Voor de SDE+-innovatiemiddelen vraagt het Topteam om het programmavoorstel aan te scherpen.